

Advokatfirmaet Haavind Vislie AS
v/advokat Kristin Bjella
Postboks 359 Sentrum
0101 OSLO

Deres ref

Vår ref
200503160-/CB

Dato
23.09.05

JOHN BAUER BÆRUM AS: UNDERRETNING OM VEDTAK I KLAGESAK

Utdannings- og forskningsdepartementet viser til brev datert 29.07.05 der advokatfirmaet Haavind Vislie v/advokat Kristin Bjella, på vegne av John Bauer Bærum AS, klager på vedtaket fattet av Utdanningsdirektoratet 08.07.05. Utdanningsdirektoratet har besluttet å fastholde sitt vedtak, og direktoratet har i brev datert 26.08.05 oversendt saken til departementet for klagebehandling.

Sakens dokumenter

Søknaden

John Bauer Norge AS søkte i brev datert 29.11.04 om godkjenning av en videregående skole i Bærum med inntil 525 elever etter friskoleloven. Det ble søkt om godkjenning av følgende studieretninger: Allmenne, økonomiske og administrative fag (benevnt som realfag, samfunnsfag, økonomiske og administrative fag og språkfag med reiseliv), Musikk, dans og drama (benevnt som Drama), Medier og kommunikasjon og Idrettsfag. Det ble primært søkt om godkjenning fra skoleåret 2005–2006, subsidiært fra skoleåret 2006–2007.

I brev datert 15.12.04 ga Utdanningsdirektoratet et foreløpig svar å søknaden, og i brev datert 25.02.05 ba direktoratet John Bauer Norge AS om noen tilleggsopplysninger. John Bauer Norge AS besvarte brevet til dels i E-post sendt 09.03.05 og i brev datert 12.03.05. I brev datert 17.03.05 ga John Bauer Norge AS tilleggsopplysninger om ”den praktiske oppstarten av John Bauergymnas i Norge”, og det opplyses bl.a. at det ikke er realistisk med oppstart i bl.a. Bærum før fra skoleåret 2006–2007.

Utdanningsdirektoratet ba i brev datert 28.04.05 John Bauer Norge AS om ytterligere avklaringer. Brevet ble besvart av John Bauer Norge AS 18.05.05. ”Om skolens tilbud og struktur på opplegg” presiserer det at det søkes om følgende:

- Inntil 390 elever på studieretning for Allmenne, økonomiske og administrative fag

(AA) med følgende fordeling og opptrapping: Inntil 130 elever på GK Allmenne, økonomiske og administrative fag (A001) f.o.m. første skoleår, inntil 100 elever på VKI Allmenne fag (A002) f.o.m. andre skoleår, inntil 30 elever på VKI Økonomiske og administrative fag (A003) f.o.m. andre skoleår, inntil 100 elever på VKII Allmenne fag (A004) f.o.m. tredje skoleår, inntil 30 elever på VKII Økonomiske og administrative fag (A005) f.o.m. tredje skoleår.

- Inntil 45 elever på studieretning for Medier og kommunikasjon (MK) med følgende fordeling og opptrapping: Inntil 15 elever på GK Medier og kommunikasjon (P001) f.o.m. første skoleår, inntil 15 elever på VKI Medier og kommunikasjon (P003) f.o.m. andre skoleår og inntil 15 elever på VKII Medier og kommunikasjon (P011) f.o.m. tredje skoleår.
- Inntil 90 elever på studieretning for Musikk, dans og drama (MDD) med følgende fordeling og opptrapping: Inntil 30 elever på GK Musikk, dans og drama (I001) f.o.m. første skoleår, inntil 30 elever på VKI Musikk (I002), VKI Dans (I003) eller VKI Drama (I004) f.o.m. andre skoleår og inntil 30 elever på VKII Musikk (I005), VKII Dans (I006) eller VKII Drama (I007) f.o.m. tredje skoleår.

I brev datert 25.05.05 presiserer John Bauer Norge AS at det søkes om følgende tilbud på studieretning for Musikk, dans og drama:

- Inntil 90 elever på studieretning for Musikk, dans og drama med følgende fordeling og opptrapping: Inntil 30 elever på GK Musikk, dans og drama (I001) f.o.m. første skoleår, inntil 15 elever på VKI Dans (I003) f.o.m. andre skoleår, inntil 15 elever på VKI Drama (I004) f.o.m. andre skoleår, inntil 15 elever på VKII Dans (I006) f.o.m. tredje skoleår og inntil 15 elever på VKII Drama (I007) f.o.m. tredje skoleår.

Søkeren ga i brev datert 25.05.05 en "Overordnet tilbakemelding" på samtlige søknader.

Departementet legger til grunn at søknaden om godkjenning av studieretning for Idrettsfag ikke lenger er aktuell, jf. oversikten på side 2 i brev datert 12.03.05 og punktene 1 og 3 i brev datert 18.05.05.

Uttalelsen fra vertsfylket

I brev datert 15.12.04 ba Utdanningsdirektoratet om en uttalelse fra Akershus fylkeskommune, jf. friskoleloven § 2–2. Utdanningsdirektoratet mottok uttalelsen fra Akershus fylkeskommune i brev datert 02.03.05. Uttalelsen fra Akershus fylkeskommune ble vedtatt av Fylkestinget 17.02.05. I vedtaket heter det at

- 1. Fylkestinget mener en godkjenning av etableringen av John Bauer A/S, Norgesgymnaset Bærum vil gi vesentlige negative konsekvenser for allerede vedtatte prosjekter og vil skape stor usikkerhet rundt planlegging av skolestrukturen i området.*
- 2. Fylkeskommunen er ved lov ansvarlig for et godt og tilstrekkelig videregående utdanningstilbud til innbyggerne. Hvis Norgesgymnaset går konkurs vil dette sette Akershus fylkeskommune i en meget vanskelig situasjon, både økonomisk og med tanke på praktisk gjennomføring av vårt lovpålagte ansvar. Fylkestinget mener konsekvensene vil kunne bli så negative at vi ber om at søknaden avslås.*
- 3. Det er liten grunn til å tro at ikke aksjonærene i John Bauer Norge AS, som i alle andre selskaper, på et eller annet tidspunkt vil kreve å få avkastning av sin investor kapital.*

Utdanningsdirektoratets vedtak

Utdanningsdirektoratet godkjente 08.07.05 John Bauer Bærum AS etter friskoleloven, jf. friskoleloven § 2–2 første ledd. Det ble gitt godkjenning for inntil 250 elever på tre ulike studieretninger og 13 ulike kurs. Fordelingen på studieretninger var som følger:

- inntil 151 elever på studieretning for allmenne, økonomiske og administrative fag.
- inntil 45 elever på studieretning for Medier og kommunikasjon.
- inntil 50 elever på studieretning for Musikk, dans og drama.

Ovennevnte fordeling viser fordelingen av 246 elevplasser. Det fremgår ikke av vedtaket hvor de øvrige fire elevplassene er fordelt.

I vurderingen viser Utdanningsdirektoratet til forarbeidene til friskoleloven, brev fra departementet datert 13.05.05 og ovennevnte uttalelse fra Akershus fylkeskommune. Videre vises det til tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) som viser at antallet 16–18 åringer i Akershus vil øke med 2 887 i perioden 2005–2012, hvorav 946 refererer seg til økning i kommunene Asker og Bærum. Utdanningsdirektoratet legger til grunn at fylkeskommunen i økonomisk plan 2005–2008 har planlagt en kapasitetsøkning på ca. 2 000 elevplasser til sammen i Follo, Asker og Bærum, samt at fylkeskommunen vil dekke behovet ved en høy oppfylling i skoleanleggene.

Direktoratet uttaler videre at ”På nåværende tidspunkt er det ikke mulig å stoppe igangsatte utbyggingsprosjekter i Frogn og Sandvika. Skolebyggene vil stå ferdige til skoleåret 2006–2007. [...] Den nye Sandvika videregående skole skal ha en elevkapasitet på ca 1450 elevplasser når den er ferdig til skoleåret 2007/08.” Utdanningsdirektoratet mener derfor at ”dersom de frittstående videregående skolens planer om etablering skal bli godkjent fullt ut, vil dette føre til vesentlige negative konsekvenser for fylkeskommunen med en for sterk nedbygging av fylkeskommunens studieretninger. Dette vil spesielt ramme studieretningene allmenne, økonomiske og administrative fag og studieretninger som gir studiekompetanse. Dette vil også måtte føre til oppsigelser av mange lærere, hvor noen også etter gammel ordning er ansatt etter rettsvilkårsavtalen som gir oppsigelsesvern og slik vil kunne pådra

fylkeskommunen betydelige lønnsutgifter over tid.

Fylkeskommunen har også i sin planlegging og igangsetting av byggeprosjekt kommet så langt at det vil få vesentlige negative konsekvenser å ikke kunne gjennomføre noen av de planlagte og igangsatte byggearbeidene.

Utdanningsdirektoratet vil på denne bakgrunn bare delvis imøtekomme søknaden fra John Bauer Bærum AS.”

Klagen fra John Bauer Bærum AS

Johan Bauer Bærum AS påklaget Utdanningsdirektoratets vedtak i brev datert 29.07.05. Klager krever ”at søknaden innvilges som omsøkt, hensyntatt de endringer som har fremkommet i søknadsprosessen”. Klager anfører at Utdanningsdirektoratets vedtak er ugyldig både som følge av manglende hjemmel og saksbehandlingsfeil.

Når det gjelder manglende hjemmel viser klager til at friskoleloven er en rettighetslov og at

- fylkeskommunens uttalelse ikke skal ha avgjørende innvirkning på utfallet.
- Utdanningsdirektoratet har tolket kriteriet ”vesentlige negative konsekvenser for vertsfylket” i strid med loven.

- fylkeskommunen må dokumentere at etableringen vil medføre vesentlige negative konsekvenser, noe den ikke har gjort.
- fylkeskommunen i stor grad må påregne tilpassing av sitt tilbud før det er tale om vesentlige negative konsekvenser.
- det er tatt usaklige hensyn i vurderingen av hva som er vesentlig ulempe for fylkeskommunen.
- det neppe er adgang til å redusere antallet elevplasser på den måten som Utdanningsdirektoratet har gjort og at det trolig ikke vil være mulig å drive skolen med et så lavt elevtall og en slik fordeling av elevene som det er lagt opp til i vedtaket.

Når det gjelder saksbehandlingsfeil anfører klager at

- Utdanningsdirektoratet ikke har foretatt en konkret og individuell vurdering av alle søknadene.
- Utdanningsdirektoratet har basert sin avgjørelse på udokumenterte uttalelser fra fylkeskommunen.
- Søker ikke gjort kjent med fylkeskommunens saksutredning før Utdanningsdirektoratet fattet sitt vedtak.

Utdanningsdirektoratets behandling av klagen

Utdanningsdirektoratet har besluttet å opprettholde sitt vedtak datert 08.07.05 og oversendte i brev datert 26.08.05 saken til departementet for klagebehandling.

For øvrig vises det til ovennevnte dokumenter og brev fra klagers advokat datert

13.09.05.

Andre forhold

Foruten John Bauer Bærum AS har John Bauer Follo AS søkt om godkjenning av 525 elevplasser etter friskoleloven fra skoleåret 2005–06. John Bauer Follo AS fikk innvilget 180 elevplasser – 120 på studieretning for Allmenne, økonomiske og administrative fag, 30 plasser på studieretning for Medier og kommunikasjon og 30 plasser på studieretning for Idrettsfag.

Norges Toppidrettsgymnas Bærum fikk etter søknad innvilget 90 nye elevplasser på studieretning for Allmenne, økonomiske og administrative fag fra skoleåret 2005–06, og Steinerskolen i Bærum fikk etter søknad innvilget 120 nye elevplasser på studieretning for Musikk, dans og drama.

Foruten John Bauer Bærum AS har John Bauer Follo AS påklaget Utdanningsdirektoratets vedtak.

Gjeldende rett

Friskoleloven § 2–2 første og andre ledd lyder slik:

Frittstående vidaregåande skolar som oppfyller dei krava som følgjer av lova, har rett til godkjenning og offentlege tilskot.

Retten til godkjenning gjeld berre dersom etableringa av skolen ikkje vil medføre vesentlege negative konsekvensar for vertsfylket. Vertsfylket skal gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka.

Etter bestemmelsens første ledd har frittstående videregående skoler, som oppfyller de kravene som følger av friskoleloven, rett til godkjenning og offentlig tilskudd etter friskoleloven. Det foreligger ikke lenger et krav til skolens formål i friskoleloven, for eksempel at skolen skal dekke et kvantitativt behov.

Retten til godkjenning forutsetter at godkjenningen ikke medfører vesentlige negative konsekvenser for vertsfylket eller for samfunnet totalt. I Ot.prp. nr. 64 (2003–2004) s. 19 om endringer i friskoleloven heter det at

Departementet mener at fylkeskommunen fortsatt skal ha det overordnede ansvaret for videregående opplæring slik det er lovfestet i opplæringsloven § 13–3. Fylkeskommunen må kunne ha et bredt spekter av opplæringstilbud som ivaretar hensynet til blant annet samfunnets behov. [...]

Etter departementets syn er det viktig å finne balansen mellom hensynet til fylkeskommunens mulighet til å ivareta oppgavene som følger av opplæringsloven § 13-3 og hensynet til muligheten for å etablere frittstående videregående skoler.

I et brev om friskoleloven § 2-2 til Utdanningsdirektoratet, datert 13.05.05, uttalte

departementet at det må bero på en konkret vurdering om etableringen av en eller flere friskoler vil medføre vesentlige negative konsekvenser for den enkelte fylkeskommunen. Det ble uttalt at det i denne vurderingen er relevant å legge vekt på de nedenfor stående punkter, som fremkommer i Ot.prp. nr. 64 (2003–2004):

- Om etableringen(e) vil medføre en urimelig kostnadskrevende skolestruktur, selv etter at nødvendige tilpasninger er gjort fra fylkeskommunens side.
- Kostnadsforskjellen mellom ulike videregående opplæringstilbud.
- Om etableringen(e) vil føre til medføre at enkelte opplæringstilbud ikke lenger kan tilbys i nødvendig utstrekning.
- Om det er mulig å skaffe det nødvendige antallet læreplasser.

Fylkeskommunens eventuelle vesentlighetsinnsigelser må avveies mot de hensyn som ligger bak godkjennings- og tilskuddsretten etter friskoleloven. Departementet viser her til formålsbestemmelsen i friskoleloven § 1–1 hvor det fremgår at loven skal bidra til at det kan etableres og drives frittstående skoler slik at foreldre og elever kan velge andre skoler enn de offentlige.

I Innst. O. nr. 1 (2004–2005) om endringer i friskoleloven heter det følgende i punkt 2.5 med overskriften *Retten til godkjenning*:

[...] Flertallet understreker at fylkeskommunal uttalelse ikke innebærer en fylkeskommunal vetorett ved behandling av søknader om etablering av frittstående videregående skoler.

Nærmere om kriteriet vesentlige negative konsekvenser

Vesentlige negative konsekvenser for vertsfylket innebærer at innvilgelse av søknader om godkjenning av friskoler medfører problemer for fylkeskommunen som vesentlig overstiger de utfordringer som fylkeskommunen vanligvis har i forbindelse med dimensjonering og finansiering av sine plikter etter opplæringsloven.

I Ot.prp. nr. 33 (2002–2003) om friskoleloven er det lagt til grunn at kravet til vesentlige negative konsekvenser innebærer at det ikke er tilstrekkelig at vertsfylket viser til at det må gjøres endringer i det fylkeskommunale opplæringstilbudet. Slike endringer må gjøres kontinuerlig, bl.a. på grunn av tilflytting til og utflytting fra fylket, samt flytting innad i fylket. Negative konsekvenser som ikke er langvarige, vil derfor normalt ikke regnes som vesentlige i lovens forstand, dvs. at lovens krav er at det må være omfattende og langvarige endringer i den offentlige skolestrukturen for at det skal regnes som vesentlige negative konsekvenser.

Departementet mener at det bør tas hensyn til fylkeskommunens evne til tilpasninger over tid til et endret elevtall i videregående opplæring – både i fylket som helhet og i det området som er friskolens naturlige inntaksområde. Det vil ikke nødvendigvis være slik

at en større andel elever i friskoler enn i naturlige elevtallsendringer vil innebære vesentlige negative konsekvenser for fylkeskommunene. Dette må bero på en konkret vurdering. Videre må det tas hensyn til sammensetningen av tilbudet – både når det gjelder dimensjoneringen av studieretningene og forholdet mellom frittstående og fylkeskommunale tilbud. Det må også tas hensyn til allerede godkjente elevplasser i friskoler i det enkelte fylke.

Nærmere om kravet til dokumentasjon

Dersom departementet skal kunne bygge på uttalelser fra vertsfylket om de konsekvenser en godkjenning vil få, må fylkeskommunen dokumentere påstandene sine. Dette er lagt til grunn i Ot.prp. nr. 33 (2002–2003). Departementet har derfor ingen selvstendig plikt til å fremskaffe dokumentasjon om konsekvensene for fylket. Fylket kan dokumentere konsekvensene av godkjenning for eksempel ved bruk av befolkningsdata, statistikk, kostnadsberegninger, ulike fylkeskommunale planer og annen relevant informasjon. Det må også kunne påvises at de negative konsekvensene vil være langvarige og betydelige. Ideologiske eller rent politiske uttalelser fra fylkene vil ikke være tilstrekkelige for å kunne avslå en søknad om godkjenning av en frittstående skole, jf. sistnevnte odelstingsproposisjon.

Trekk- og korreksjonsordninger mv.

Fordi staten utbetaler det offentlige tilskuddet til drift av frittstående skoler har fylkeskommunene vesentlig innsparing på de elevene som går i slike skoler. I forbindelse med statsbudsjettet justeres hvert år fylkeskommunens samlede inntektsramme i forhold til endringen i antall elever i frittstående skoler. I tillegg til justeringen i den samlede rammen, korrigeres også beregningene av rammetilskuddet til den enkelte fylkeskommune ut fra antall elever i frittstående skoler. Målet med justeringene er at fylkeskommunene ikke skal tjene eller tape som følge av elever i frittstående skoler. Justeringene er basert på antall elever i frittstående skoler to år tidligere enn det året justeringen skjer. Dette gjør at fylkeskommunene får mer tid til å omstille seg hvis elevtallet i offentlige skoler blir mindre som følge av friskoler.

De siste årene har inntektsrammen til fylkeskommunene blitt justert ned med 100 prosent av gjennomsnittskostnadene per elev i videregående opplæring for økningen i antall elever som går i frittstående skoler. Som varslet i kommuneproposisjonen for 2006 (St.prp. nr. 60 (2004–2005)) vil satsene for justering av inntektsrammen fra og med 2006 bli redusert til 80 prosent av gjennomsnittskostnaden per elev. Slik samsvarer trekket bedre med kommunesektorens endrede kostnader knyttet til flere elever i frittstående skoler.

Som oppfølging av en rapport høsten 2005 fra en arbeidsgruppe med representanter fra KS, Utdannings- og forskningsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Finansdepartementet, vil tilbakeføringen av trekket i korreksjonsordningen bli endret f.o.m. 2006. I dagens system tilbakeføres trekket i korreksjonsordningen etter

kommunenes og fylkeskommunenes andel av innbyggerne i skolepliktig alder. Fra og med 2006 brukes kommunenes og fylkeskommunenes andel av utgiftsbehovet (kostnadsnøkkelen) for å tilbakeføre trekket til kommunene og fylkeskommunene.

Vurdering

Med henvisning til Utdanningsdirektoratets underretning om vedtak i brev datert 08.07.05, legger Utdannings- og forskningsdepartementet til grunn at John Bauer Bærum AS oppfyller minstekravene i friskoleloven.

Utdanningsdirektoratet peker på at etableringen av frittstående skoler kan føre til at mange lærere i den offentlige skolen må sies opp, også lærere som er ansatt etter retttilkåravtalen. Departementet kan ikke se at verken fylkeskommunen eller Utdanningsdirektoratet har foretatt økonomiske beregninger på dette området. Det er heller ikke tatt høyde for at også de frittstående videregående skolene vil ha behov for undervisningspersonell. Departementet finner derfor ikke å kunne legge avgjørende vekt på dette.

Prinsipielt blir spørsmålet om det vil innebære vesentlige negative konsekvenser for Akershus fylkeskommune om John Bauer Bærum AS innvilges inntil 525 elevplasser på ovennevnte studieretninger. Etter departementets vurdering må dette antallet elevplasser også sees i sammenheng med de øvrige vedtakene Utdanningsdirektoratet har fattet i Akershus fylkeskommune etter friskoleloven, herunder klagen fra disse søkerne.

Departementet mener imidlertid at de 90 plassene på studieretning for Allmenne, økonomiske og administrative fag på Norges Toppidrettsgymnas Bærum i stor grad kan holdes utenfor i denne vurderingen, da dette tilbudet er så spesielt at vi må anta at det rekrutterer elever fra et mye større område enn andre skoler.

Søkte/påklagede plasser samt godkjente plasser i Akershus per studieretning f.o.m. skoleåret 2005–2006 (unntatt Toppidrettsgymnaset):

Studieretning;	Antall plasser søkt/påklaget	Antall plasser godkjent av U.dir.
Allmenne, økonomiske og administrative fag	780	271
Medier og kommunikasjon	90	75
Musikk, dans og drama	210	174 ¹
Idrettsfag (ID)	90	30
Totalt	1 170	550

¹ De fire elevplassene Utdanningsdirektoratet ikke har fordelt, jf. ovenfor, er lagt inn på MDD.

For øvrig vises det til søknaden fra John Bauer Bærum AS og punktet ovenfor om ”Andre forhold”.

Dette innebærer at vurderingstemaet er om det innebærer vesentlige negative konsekvenser for Akershus fylkeskommune om det gis godkjenning for inntil 1 170 nye elevplasser etter friskoleloven.

Elevtall og elevandeler i Akershus

Elevtallet i videregående skole i Akershus fylkeskommune høsten 2004 var 18 163 elever (inkl. elever i eksisterende friskoler). Disse var fordelt med følgende antall og andel elever på aktuelle studieretninger i Akershus (1. oktober 2004):

Studieretning;	Antall elever per 1. okt. 2004	Andel elever
Allmenne, økonomiske og administrative fag	9 108	50 %
Medier og kommunikasjon	723	4 %
Musikk, dans og drama	672	4 %
Idrettsfag	1 033	6 %
Øvrige studieretninger	6 627	36 %

(Kilde: SSB)

Antall elever i eksisterende frittstående videregående skoler i Akershus var om lag 355 høsten 2004. Dette utgjør i dag om lag 2 % av elevene². 269 av de 355 elevene i eksisterende friskoler går på studieretningen AA på Toppidrettsgymnaset i Bærum. De resterende går på Steinerskoler på Nesodden og i Bærum.

Forventet vekst i antall 16–18 åringer i Akershus

Forventet økning i antall 16–18 åringer i Akershus i perioden 2004–2008 er om lag 3 900 personer, dvs. 22 % (SSB). Gitt at antall elever i Akershus øker med samme andel som forventet økning i antall 16–18 åringer (med 22 %), vil elevtallet i Akershus i 2008 bli om lag 22 154, en økning på om lag 4 000 elever. Dersom alle de 1 170 omsøkte/påklagede plassene i friskolene fylles opp vil dette utgjøre ca. 5 % av det totale elevtallet i 2008. Lagt sammen med dagens antall elever i eksisterende videregående friskoler i Akershus (355) samt nye godkjente elevplasser inkl. Toppidrettsgymnaset, utgjør dette om lag 7 %.

Fordelt på de aktuelle studieretningene, vil det eksisterende antallet friskoleelever i Akershus, pluss de omsøkte nye plassene i friskoler, utgjøre følgende andeler av det totale elevtallet per studieretning i 2008:

Studieretning;	Antatt elevtall i 2008 (22 % økning)	Eksisterende antall friskoleelever + søkte/påklagede plasser	Andel

² Inkluderer elever fra andre fylker som går på friskoler i Akershus. Inkluderer ikke elever fra Akershus som går på friskoler i andre fylker.

Allmenne, økonomiske og administrative fag	11 110	1 049	9 %
Medier og kommunikasjon	882	90	10 %
Musikk, dans og drama	820	210	26 %
Idrettsfag (ID)	1 260	90	7 %

Det omsøkte/påklagede antall nye plasser i videregående friskoler i Akershus, 1 170 plasser, tilsvarer om lag 30 % av den antatte elevtallsveksten i perioden fram til 2008.

De omsøkte plassene i friskolene er fordelt på tre årstrinn, Grunnkurs, VKI og VKII. En økning i antall elever i friskoler vil fordeles over tre år. Trekk- og korreksjonsordningen er laget slik at justeringen i fylkeskommunenes ramme er basert på elevtallet to år tidligere enn det året justeringen skjer. Dette innebærer at eventuell full kapasitetsutnyttelse i friskoler som starter opp i 2005 og 2006 får full virkning på fylkeskommunens ramme først i 2009 og 2010. Utdannings- og forskningsdepartementet mener dette gir fylkeskommunene tid til omstilling.

Avsluttende vurdering

På bakgrunn av det ovennevnte kan ikke departementet se at godkjenning av 1 260 nye elevplasser i frittstående skoler i Akershus, herunder 525 elevplasser ved John Bauer Bærum AS, vil ”medføre vesentlige negative konsekvensar” for fylket. Etter departementets vurdering vil fylkeskommunen fortsatt være i stand til å kunne tilby et bredt spekter av opplæringstilbud som ivaretar elevenes ønsker og samfunnets behov. Departementet mener derfor at etableringen av 1 260 elevplasser ikke vil medføre vesentlige negative konsekvenser for ”samfunnet totalt”.

Departementet legger til grunn at kravet til vesentlige negative konsekvenser innebærer at det ikke er tilstrekkelig at vertsfylket viser til vedtatte prosjekter eller at etableringen vil ”skape stor usikkerhet rundt planlegging av skolestrukturen i området”. Slike endringer må gjøres kontinuerlig, bl.a. på grunn av tilflytting til og utflytting fra fylket, samt flytting innad i fylket. I tillegg foreligger det et krav om at det må foreligge omfattende og langvarige endringer i den offentlige skolestrukturen for at det skal regnes som vesentlige negative konsekvenser. Departementet kan uansett ikke se at Akershus fylkeskommune har dokumentert eller sannsynliggjort at godkjenning

av 1 260 nye elevplasser etter friskoleloven vil ”medføre vesentlige negative konsekvensar” for fylket.

Når det gjelder fylkeskommunens antagelser når det gjelder skoleeiers krav om avkastning, vises det til friskoleloven § 6–4 første ledd hvor det bl.a. heter at ”Alle offentlige driftstilskott og eigendelar frå elevane skal kome elevane til gode”. Bestemmelsene innebærer et forbud mot alle former for åpne eller skjulte uttak av midler, eller andre disposisjoner, som innebærer at offentlige driftstilskudd og eiendeler fra elevene ikke fullt ut kan sies å komme elevene til gode. Videre fremgår det i friskoleloven § 5–2 første ledd at ”Styret har den øvste leinga av skolen og skal sjå til at skolen blir driven i samsvar med gjeldande lover og forskrifter.”

Departementets vedtak

Departementet tar klagen til følge, jf. friskoleloven § 2–2 første og andre ledd. Dette innebærer at John Bauer Bærum AS gis godkjenning for inntil 525 elever etter friskoleloven fordelt på studieretningene for Allmenne, økonomiske og administrative fag, Medier og kommunikasjonsfag og Musikk, dans og drama på følgende måte:

- inntil 130 elever på GK Allmenne, økonomiske og administrative fag (A001)
- inntil 100 elever på VKI Allmenne fag (A002)
- inntil 30 elever på VKI Økonomiske og administrative fag (A003)
- inntil 100 elever på VKII Allmenne fag (A004)
- inntil 30 elever på VKII Økonomiske og administrative fag (A005)
- inntil 15 elever på GK Medier og kommunikasjon (P001)
- inntil 15 elever på VKI Medier og kommunikasjon (P003)
- inntil 15 elever på VKII Medier og kommunikasjon (P011)
- inntil 30 elever på GK Musikk, Dans og Drama (I001)
- inntil 15 elever på VKI Dans (I003)
- inntil 15 elever på VKI Drama (I004)
- inntil 15 elever på VKII Dans (I006)
- inntil 15 elever på VKII Drama (I007)

Godkjenningen av GK gjelder fra og med skoleåret 2005–06, mens godkjenningen av VKI og VKII gjelder fra henholdsvis skoleåret 2006–07 og 2007–08. Dersom skolen ikke har fylt opp alle elevplassene innen 4 år fra skoleåret 2005–06, kan Utdanningsdirektoratet fatte vedtak om at antallet elevplasser skal reduseres.

For øvrig gjelder de vilkår og forutsetninger som Utdanningsdirektoratet har lagt til grunn i sitt vedtak av 08.07.05.

Med hilsen

Jan Ellertsen (e.f.)
fung. ekspedisjonssjef

Cathrin Sætre
avdelingsdirektør

Kopi:
Akershus fylkeskommune
Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Utdanningsdirektoratet